

HET FONETISCH SCHRIFT

De Nederlandsche voorbeelden ter illustratie werden, voor zoover aanwezig, opzettelijk overgenomen van de gramfoonplaat „Beschaafd Nederlandsche typeklanken” (Lier, Van In & Co), door den eersten ondergeteekende besproken; de belangstellende gebruiker kan dus van deze plaat afhooren wat hier met Nederlandsch wordt bedoeld. Een nadere phonetische beschrijving daarvan is thans ook te vinden in: E. BLANQUAERT, *Practische Uitspraakleer van de Nederlandsche Taal* (Antwerpen, De Sikkel, 1934), en op diens Nederlandsche Gramfoonplaten (ib., 1937).

De hier gebruikte teekens zijn:

p	als in Ndl.	<i>paard</i>
b	„	<i>bal</i>
t	„	<i>tak</i>
d	„	<i>dak</i>
k	„	<i>kar</i>
g	„	<i>zakdoek</i>
m	„	<i>maat</i>
n	„	<i>nacht</i>
ɲ	„	<i>oranje</i>
ŋ	„	<i>tingeling</i>
l	„	<i>les</i>
r	„	<i>raar</i>
		(met tongpuntrillingen)
ʀ	„	<i>raar</i>
		(gebrouwd)
f	„	<i>fout</i>
v	„	<i>Vlaming</i>
		(stemhebbend, dus niet zoo dicht bij <i>f</i> als in het Hollandsch)
v	als in Ndl.	<i>water</i>
		(labio-dentaal)
w	als in Ndl.	<i>water</i>
		(bilabiaal)
s	„	<i>som</i>
z	„	<i>zout</i>
ʃ	„	<i>kruisje</i>
ʒ	„	<i>gelei</i>
j	„	<i>jas</i>

XL

x	„	<i>lachen</i>
g	„	<i>geven</i>
h	als in Ndl.	<i>hoed</i>
ʔ	glottisslag, zooals aan Hgd.	<i>ab</i> voorafgaat
i	als in Ndl.	<i>bieden</i>
ɪ	„	<i>bidden</i>
e	komt halflang voor in Ndl.	<i>beek</i>
ɛ	als in Ndl.	<i>bek</i>
æ	als in de open uitspraak van Ndl.	<i>werken</i>
		(dus meer open dan in <i>zetten</i> ; bijna Eng. <i>back</i>)
a	komt halflang voor in Ndl.	<i>baak</i>
ɑ	als in Ndl.	<i>bak</i>
ɔ	als in Ndl.	<i>bos</i>
ʊ	„	<i>bom</i>
o	komt lang voor in Ndl.	<i>boos</i>
u	als in Ndl.	<i>boek</i> (kort)
y	„	<i>nu</i> (kort)
ø	„	<i>beuk</i> (kort)
œ	„	<i>freule</i> , of in het eerste lid van den tweeklank <i>ui</i> , als in Ndl. <i>lui</i>
ʌ	als in Ndl.	<i>bus</i>
ə	„	<i>de</i>

Diphthongering wordt aangeduid door het naast elkander plaatsnemen van de elementen op drie wijzen (bv. *iə*, *ia*, *ie*) naar gelang de onderlinge waarde van die elementen. Ook buiten de diphthongen worden vaak vocalen of consonanten kleiner gedrukt om aan te duiden dat zij minder sterk worden gehoord: bv. *kre.gəzə* (kregen zij) en *zən* (zijn) te Ouddorp, I. 19, n^{rs} 5 en 6.

Diacritische teekens:

- halflang.
- : lang. Alle spraakklanken zonder lengte-teeken zijn dus kort.
- ˘ aspiratie.
- ˙ (onder den spraakkl.): palatalisering die tevens een gehoorsindruk van mouilleering geeft.

- (onder den spraakkl.) : vocaliseering, waardoor l, m, n, r vaak syllabische waarde verkrijgen.
- ronding van niet-geronde of overronding van geronde.
- halve ronding.
- ontronding of min dan normale ronding van geronde.
- halve ontronding.
- meer gesloten.
- meer open. Voor het gebruik van ɹ en ɻ dient als basis de volgorde i, ɪ, e, ε, æ voor de niet geronde palatalen, y, ø, œ voor de geronde; u, o, ʊ, ɔ voor de gutturalen; ʌ, ə, a, ɑ voor de medialen; a_r wijst echter in den regel op meer gesloten a, in de richting van het u- (niet ɔ-) timbre; u_r op meer gesloten u in de richting van het u- timbre; u_r op meer open u in de richting van het u- timbre; o_r op meer gesloten o in de richting van het o- timbre; o_r op meer open o in de richting van het ɔ- timbre. Dit alles berust vooral op gehoors-indrukken; wij hooren ook ɪ_r als een vocaal tusschen i en e; ɛ_r als een vocaal tusschen ε en e, enz.; doch met deze rangschikking spreken wij ons niet uit voor een physiologische classificering

in dezelfde volgorde; het woord is hier aan het vergelijkend experimenteel onderzoek van het modern Nederlandsch (cf. de Amsterdamsche Congreslezing van den eersten ondergeteekende in 1931, de *N. T.*, XXV, 197-208). k_r en t_r beteekenen meestal k en t die op weg zijn om door een volgende j te worden geassimileerd.

- beteekent : meer naar voren.
- „ „ „ achteren.
- onderaan een consonant : stemhebbend (geheel of gedeeltelijk).
- onderaan een consonant : stemloos (geheel of gedeeltelijk).
- boven een vocaal : nasaleering.
- „ „ „ halve nasaleering.
- „ „ „ tweetoppig dalend accent.
- vóór een lettergreep : beklemtoning van die lettergreep.

Woord of uitdrukking tusschen | | : woord of uitdrukking in een ander verband dan den gewonen tekst.

- () in den tekst wijzen op varianten met of zonder het gedeelte tusschen ().
- pauze; dunner - en dichter bij de voorafgaande letter wijst op samenhang van voorafgaande en volgende letters;